

Hanna Holopainen vihr ym.

Toimenpidealoite vammaisasiavaltuutetun viran perustamisesta

Eduskunnalle

Sosiaali- ja terveystalvaeluja kehittäessä on kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisryhmiin, jotka ovat hyvin riippuvaisia muiden ihmisten ja palveluiden tuesta. Keskeinen tällainen ryhmä ovat vammaiset. He ovat heikompiosaisia, joista tulisi huolehtia erityisen hyvin.

Mediassa on noussut esiin, että Hämeenlinnassa yksityisessä asumispaalveluyksikössä alaikäinen kehitysvammainen asukas sidottiin laittomasti ilmastointiteipillä vuosien ajan. Ohjelman mukaan häntä myös pahoinpideltiin. Tämä on räikein esimerkki siitä, mihin heikko kehitysvamma- ja autismlkirjo-osaaminen voi pahimmillaan johtaa. Tällä hetkellä vammaiset eivät saa heidän itsemääräämisoikeuttaan kunnioittavia palveluita yhteiskunnalta.

Vammaiset tarvitsevat erilaisia hoiva- ja avustuspäalveluitä. Kaikki vammaiset eivät kuitenkaan saa tarvitsemaansa apua ja turvaa yhteiskunnalta. Heikko kehitysvamma- ja autismlkirjo-osaaminen johtaa pahimmillaan turvattomuuteen. Usein vammaisten tarpeiden anominen on yhtä taistelua. Kaikkea palvelua on myöskin hankalaa saada aikaan julkisin varoin, mikä on luonut markkinat suunnatuille yksityisille palveluille. Samalla toimijoiden kirjo on lisääntynyt huomattavasti ja palveluiden tason varmistaminen on tullut hankalaksi. Tarvitaan parempia resursseja valvontaan.

Kaltoinkohteluun on puututtava viipymättä. Yhteiskunnan sivistyksen tasoa mitataan sillä, kuinka se kohtelee heikoimpiaan. Pävelujen laadun seurannassa tulee käyttää paikallisia valvontakoordinaattoreita omavalvonnan tukena. Tällä hetkellä vammaispaalvelujen valvonnan resurssit ovat erittäin niukat. Median paljastukset kertovat, että valvonta ei aina toimi.

Ikäihmisten määrän lisääntyessä ei saa unohtaa muita hoiva- ja terveydenhuoltojärjestelmämme toimivuudesta riippuvaisia ihmisiä. Julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kurominen ja terveydenhoidon rakenteiden ja rahoituksen järkeistäminen eivät saa tapahtua tavalla, joka syrjii vammaisia.

Tarvitaan päätöksentekoa kokoavaa ja hahmottamista helpottavaa koordinoivaa tahoa, joka vastaa kokonaisvaltaisesti vammaisten palveluiden järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä ja vammaisten etujen toteutumisesta. Saman tahon olisi hyvä osallistua myös julkiseen keskusteluun tuoden äänen niille, joiden on vaikea puhua itse puolestaan.

Vammaiset tarvitsevat lakien toteuttamista puolustamaan vammaisasiavaltuutetun, joka on perehtynyt heidän asioihinsa ja puolustaa vammaisten asemaa yhteiskunnassa. Suomessa on useita

Toimenpidealoite TPA 97/2021 vp

muuta asiavaltuutettuja olemassa, ei kuitenkaan yhtä tahoa, joka puolustaisi vammaisten oikeuksia ja lakien toteuttamista ilman syrjintää.

Suomessa on jo vuonna 2016 ratifioitu YK:n vammaissopimus, joka ei aina toteudu vammaisia koskevissa päätöksissä. Tämän sopimuksen noudattamista vammaisasiavaltuutetun tulee myös edistää virassaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vammaisasiavaltuutetun viran perustamiseksi.

Helsingissä 19.11.2021

Hanna Holopainen vihr
Noora Koponen vihr
Mirka Soinikoski vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Sofia Virta vihr
Saara Hyrkkö vihr
Jussi Saramo vas
Suldaan Said Ahmed vas
Pia Lohikoski vas
Iiris Suomela vihr
Merja Kyllönen vas
Matti Semi vas
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Satu Hassi vihr
Mari Holopainen vihr
Jenni Pitko vihr
Inka Hopsu vihr
Jukka Kopra kok
Veijo Niemi ps
Sebastian Tynkkynen ps
Ritva Elomaa ps
Esko Kiviranta kesk